SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU OKRĘGOWEGO POLSKIEGO BIAŁEGO KRZYŻA W KRAKOWIE

za czas od 1 lipca 1937 r. do 1 lipca 1938 r.

KRAKÓW 1938.

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU OKRĘGOWEGO

POLSKIEGO BIAŁEGO KRZYŻA

W KRAKOWIE

za czas od 1 lipca 1937 r. do 1 lipca 1938 r.

KRAKÓW 1938.
Nakładem Zarządu Okręgowego Polskiego Białego Krzyża w Krakowie

Drukarnia Związkowa w Krakowie pod zarządem K. Brachowskiego

Adres:

Zarząd Okręgowy Polskiego Białego Krzyża w Krakowie, ul. Lubicz 4/I p.
Sekretariat czynny codziennie od godziny 11 do 14 — Telef. 176-56.

SKŁAD CZŁONKÓW ZARZĄDU OKRĘGU P. B. K. W KRAKOWIE:

Kurator O. S. K. Józef Stypiński — prezes
Helena Mondowa — wiceprezes
Prof. Wincenty Wodzinowski — wiceprezes
Anna Podobińska — sekretarka
Inż. Tadeusz Polaczek-Kornecki — skarbnik
Dr Marian Cichocki — kier. Wydz. Oświatowego
Dr Józef Korpała — delegat Kuratorium O. S. K i przew. Sekcji Świetlicowej
Maria Frażyńska — kier. Wydziału Dochodów Niestałych
Prof. Karol Piękoś — kier. Wydz. Prop. Pras.
Inż. Stanisław Broniewski — członek Zarządu
Płk. Felicjan Madeyski — „ „
Dr Zygmunt Nowakowski — „ „
Dr Karol Piotrowicz — „ „
Apolonia Sobczykowa — „ „
Helena Spettowa — „ „
Ewa Zapalanka — „ „
Kpt. Stanisław Osada — delegat wojsk.
Kpt. Jan Uryga — „ „

Funkcje Okręgowej instruktorki oświatowej pełniła mgr. Pelagia Lewińska.

SKŁAD KOMISJI REWIZYJNEJ:

Dyr. inż. Karol Rolle
Mjr. dypl. Marian Kowalski.

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU OKRĘGOWEGO

Okręg Krakowski P. B. K. obejmuje obszar D. O. K. V z wyłączeniem Śląska, z którego tylko Bielsko i Cieszyn podlegają Zarządowi Krakowskiemu. Na terenie Okręgu jest 10 Kół, a to: Bielsko, Bochnia, Cieszyn, Dębica, Gorlice, Kłaj, Kraków, Nowy Sącz, Tarnów, Wadowice i 9 Sekcji: w Brzesku, Chełmku, Czechowicach, Jordanowie, Kętach, Mielcu, Niedomicach, Nowym Targu i Wiśniczu.

Ponieważ Zarząd Okręgowy jest równocześnie Zarządem Koła Krakowskiego, stąd nieraz trudno przeprowadzić ścisłą granicę pomiędzy pracami, które odnoszą się do całości Okręgu, a tymi, które dotyczą tylko Koła. Niemniej jednak taki podział funkcyj istnieje.

W okresie sprawozdawczym Zarząd odbył 7 posiedzeń, na których rozważano i załatwiano szereg spraw dotyczących organizacji pracy na terenie Okręgu.

Celem ożywienia kontaktu organizacyjnego i pogłębienia współpracy z Kołami zwiększono w tym roku ilość wizytacyj. Instruktorka Okręgowa przeprowadziła wizytację w 8 Kołach, starając się nie tylko skontrolować działalność oświatową, ale także przyjść z pomocą w trudnościach przez udzielanie potrzebnych instrukcyj. W sprawach organizacyjnych wyjeżdżała w teren sekretarka Zarządu Okręgowego, delegat D. O. K. i przewodniczący Komisji Oświatowej.

W zakresie pracy świetlicowej usiłowano w dalszym ciągu praktycznie rozwiązać zagadnienia pracy w zespołach. W tych warunkach, kiedy przez jedną świetlicę przewija się dziennie kilkadziesiąt osób, powyższe zagadnienie jest zasadniczym problemem, od rozwiązania którego zależy ożywienie akcji oświatowej.

Zaznaczyć należy, że praca świetlicowa jest trudną, gdyż nie posiada gotowych wzorów i metod, ale wymaga ciągle nowych pomysłów, nowych materiałów i form. Stąd też wypływa nastawienie Zarządu Okręgu na dokształcanie pracowniczek. W tym celu Zarząd Okręgu w Krakowie, wspólnie z Zarządem Okręgu w Katowicach, zorganizował 3-tygodniowy kurs świetlicowy. Myślą przewodnią kursu było dążenie do wymiany doświadczeń przez kierowniczki świetlic różnych terenów i nawiązanie współpracy dwóch Okręgów P. B. K. objętych jednym D. O. K. Program kursu objął zagadnienie metody i formy pracy w świetlicach, zagadnienia z zakresu socjologii środowiska, z którego rekrutuje się zespół świetlicy żołnierskiej, oraz zajęcia praktyczne i wycieczki.

Kurs miał charakter częściowo wypoczynkowy i tym względem podyktowany został termin i miejsce kursu (lipiec, Wapienica k/Bielska). Metoda pracy na kursie, przeważnie referatowo-dyskusyjna, doświadczona już na jednym z poprzednich kursów, okazuje pewną przewagę nad metodą wykładową. Na kursie była biblioteka, odpowiednio dobrana, złożona z 68 dzieł i czasopism oświatowych. Kurs przyniósł spodziewane korzyści. Pozwolił bowiem czynnym pracowniczkom skontrolować dotychczasowe ich doświadczenia, pogłębić pogląd na pracę oświatową wśród dorosłych, oraz rozszerzyć zakres wiadomości fachowych i ogólnych. Poza tym kurs przeszkolił 17 nowych kandydatek do pracy świetlicowej.

Jedną z przeszkód, utrudniających pracę w świetlicach, jak również w początkowych szkołach żołnierskich, jest ciągła zmienność zespołu pracowników, którzy, uzyskując stałe i lepiej płatne zajęcia, odchodzą. Skutkiem tego Zarząd zmuszony jest do ciągłego przeszkalania na nowo i ustawicznego instruowania swojej kadry pracowniczej.

Praca w początkowych szkołach żołnierskich objęła 46 zespołów, gdzie pobierało naukę 1 279 żołnierzy. Brak dotychczas odpowiedniego elementarza na stopień I A i podręcznika na stopień I B, sprawia uczącym duże trudności, zmniejszając wyniki pracy.

Na terenie wszystkich Kół Okręgu prowadzona byłá, jak zresztą co roku, akcja społeczno-oświatowa, której celem jest po-

budzenie zainteresowań i uaktywnienie przyszłych obywateli wsi w dziedzinie społeczno-gospodarczej.

Podobnie jak w latach ubiegłych, odbył się w Krakowie kurs przysposobienia społecznego. W myśl programu kursu, którego wykłady wyczerpywały się w 24 godzinach, urządzono 4 wycieczki, w tym 2 całodzienne. W Bielsku, Bochni, Cieszynie, Tarnowie i Wadowicach zorganizowano kursy spółdzielcze i rolnicze.

Na terenie całego Okręgu prowadzona była akcja kulturalno-oświatowa dla poborowych w okresie poborów, przy czym w niektórych miejscowościach pobór trwał 2 miesiące.

Spośród wszystkich działów pracy największą ruchliwość w roku sprawozdawczym wykazały Zarządy Kół w zakresie propagandy, przede wszystkim w okresie Tygodnia P. B. K. Wyświetlano klisze propagandowe, rozlepiano afisze i odezwy. Rozrzucano z samolotów ulotki, kolportowano nalepki okienne, sprzedawano znaczki P. B. K. Wydano „Jednodniówkę“ pt.: „Naród żołnierzowi“ (5 000 egzemplarzy) z artykułami na temat wspomnień wojennych i działalności P. B. K. Wydano drukiem (2 000 i 1 000) 2 rodzaje odezw propagandowych o wpisywanie się na członków P. B. K. i o składanie czasopism i książek.

W okresie przygotowawczym i w czasie trwania Tygodnia umieszczano artykuły i komunikaty w „I. K. C.“ oraz innych dziennikach krakowskich i prowincjonalnych.

Radio użycza stale i życzliwie swego poparcia. Wygłoszono przez radio szereg przemówień, komunikatów i atrakcyjnych haseł o pracy P. B. K. W maju, w okresie Tygodnia P. B. K., zorganizowano transmisję fragmentów pracy P. B. K. na terenie wojska. Audycja została nadana na całą Polskę. Dużą wartością audycji było to, że ujmowała pracę w jej naturalnym przebiegu, bezpośrednio odtwarzając faktyczne sytuacje.

Dzięki tej całej akcji pozyskano wielu członków z osób fizycznych i prawnych. W Krakowie zbiorowo wpisali się urzędnicy Ubezpieczalni Społecznej, członkinie Związku Legionistek, Pocztowego Przysposobienia Wojskowego i Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet.

W szerszym zakresie realizowano zbliżenie społeczeństwa cywilnego do wojska przez wprowadzenie organizacyj społecznych i gospodarczych na teren świetlic wojskowych. W Dębicy Koło Młodzieży P. B. K. w tamtejszym gimnazjum bierze stały czynny udział w życiu i uroczystościach świetlicy żołnierskiej oraz popularyzuje ideę P.B.K. na łamach gazetki szkolnej. Członkinie ze „Strzelca" współpracują z P. B. K. w prowadzeniu bufetu. W Tarnowie zapadła uchwała Kongregacji Kupieckiej zradiofonizowania 5 świetlic żołnierskich. W Wadowicach młodzież szkolna organizuje przedstawienia dla żołnierzy, a członkowie z P. W. K. współpracują przy prowadzeniu bufetu. W tym kierunku przynoszą także pewne rezultaty zabawy taneczne, organizowane w Bochni i Kłaju, na które uczęszcza wojsko i miejscowe społeczeńswo cywilne. W Krakowie organizowano wycieczki przedstawicieli Izby Rzemieślniczej do świetlic żołnierskich.

Przedłużeniem powyższej linii wytycznych działalności P. B. K. jest akcja powołania do życia Kółek młodzieżowych, których celem nie jest konkretna, materialna pomoc dla wojska ale dążenie, aby „...każde dziecko polskie, ucząc się pierwszych słów pacierza, równocześnie uczyło się kochać ideę żołnierską...". Na terenie szeregu Kół osiągnięto pozytywne wyniki, w Krakowie zaś, obok sporadycznie prowadzonej propagandy P. B. K. w szkołach, opracowano szczegółowy program pracy w Kółkach młodzieży, który będzie realizowany w roku bieżącym.

Aby zjednać społeczeństwo do współdziałania z P. B. K. w pracy dla wojska, została zorganizowana wystawa pod hasłem: „Oświata w wojsku", obrazująca pracę w całym Okręgu.

Wszystkie Koła Okręgu czynnie i bardzo wydatnie współdziałały w przygotowaniu wystawy przede wszystkim przez nadesłanie ciekawych i charakterystycznych eksponatów. Skuteczną i życzliwą pomoc w urządzeniu wystawy Zarząd otrzymał ze strony wojska, które odniosło się do zamierzenia z największym zrozumieniem i przychylnością. Wojskowy Instytut Naukowo-Oświatowy, Dowództwo Okręgu Korpusu oraz dowódcy poszczególnych oddziałów przyszli z pomocą nie tylko finansową, ale także dołączyli swoje eksponaty z zakresu

pomocy naukowo-oświatowych stosowanych w wojsku. Również Zarząd Naczelny przyznał subwencję i nadesłał eksponaty — dokumenty, odnoszące się do ważniejszych wydarzeń organizacyjnych.

Przy urządzeniu wystawy, która objęła wszystkie dziedziny pracy P. B. K., zjednoczone zostały wysiłki i działalność poszczególnych wydziałów P. B. K.

Otwarcie wystawy odbyło się bardzo uroczyście w obecności przedstawiciela Zarządu Naczelnego P. B. K., W. I. N. O., miejscowych władz wojskowych i cywilnych i licznie zgromadzonej publiczności. Po przemówieniu Prezesa Zarządu Okręgu, symboliczną wstęgę przeciął Dowódca O. K. generał Narbut-Łuczyński. Wystawę zwiedziło 17 881 osób. Całość wystawy, zarówno interesującą treścią, jak i piękną artystyczną oprawą, najskuteczniej propagowała ideę P. B. K.

Dla Zarządu Okręgu wystawa była krytycznym przeglądem własnego dorobku, jak również niedomagań i braków.

W ślad za Zarządem Okręgu zorganizowano podobne wystawy lokalne w 3 Kołach: Bochni, Cieszynie i Tarnowie.

Wydział Dochodów Niestałych zorganizował na terenie Okręgu powszechną zbiórkę makulatury i zużytych znaczków pocztowych a w szczególności po szkołach, za zezwoleniem Min. W. R. i O. P., które uzyskał Zarząd Naczelny P. B. K. (wniosek o otrzymanie zezwolenia Min. W. R. i O. P. na zbiórkę makulatury wyszedł z Zarządu Okręgowego w Krakowie).

W związku z akcją zbiórki makulatury zostały wysłane odezwy do wszystkich szkół średnich i powszechnych, informujące szczegółowo jak należy przeprowadzić zbiórkę, podkreślając korzyści tej akcji dla Państwa, P. B. K., a także dla szkoły. Szkoły bowiem otrzymują połowę czystego dochodu ze sprzedaży makulatury, a tym, które zebrały największą ilość makulatury i znaczków pocztowych, Zarząd Okręgowy przyznał ponadto nagrody w formie książeczek osszczędnościowych od 5 — 10 zł. na klasę lub ucznia. Nagrody te w łącznej kwocie 145 zł. ofiarowała P. K. O. na prośbę Zarządu Okr. P. B. K. Większą ilość makulatury zebrały dotychczas szkoły powszechne, a to na skutek przychylnego ustosunko-

wania się do tej akcji Inspektora Szkolnego w Krakowie. Ze sprzedaży makulatury ze szkół uzyskał Zarząd w roku sprawozdawczym około 500 zł., zaś znaczki pocztowe, zebrane dotychczas w ilości około 10 kg, odesłano do Zarządu Naczelnego.

Wydział Dochodów Niestałych prowadzi poza tym doraźnie zakup i sprzedaż nieużytków, co daje miesięcznie przeciętnie 150—200 zł. czystego dochodu przez cały rok. Wiele imprez rozrywkowo-dochodowych jak dancingi, bale, mecze, zabawy dla młodzieży itp. dało 5 712 zł. Wymienić należy festyn (zabawa ogrodowa), z którego dochód wyniósł około 900 zł. oraz zabawę sylwestrową (w kasynie oficerów garn. krak.) dochód około 800 zł.

Znaczny dochód, tj. 4 667 zł. dały zbiórki uliczne i w lokalach publicznych, sprzedaż nalepek okiennych i znaczków P. B. K.

Na pismo Wydziału D. N. i zaproszenie „Bal bez balu“, przekazała Rada Giełdy Zbożowej w Krakowie 1 000 zł. na cele oświatowe P. B. K., zaś rozmaite instytucje, przedsiębiorstwa przemysłowe, związki, osoby prywatne itp. 2821 zł. Tak więc łączny dochód wynosił 14 201·68 zł., z czego na urządzenie imprez wydano 1 369·65 zł. Zaznaczyć należy, że w ostatnim roku sprawozdawczym odbyły się dwa „Tygodnie P. B. K.“ a to z powodu przesunięcia terminu Tygodnia z listopada na maj. Przewodniczący Komitetu obydwóch „Tygodni P. B. K.“ dyr. Józef Greger dokładał wszelkich starań, by „Tygodnie“ dały tak pod względem propagandowym, jak i dochodowym, jak najlepsze wyniki. Niektóre kwoty, które wpłynęły na konto P. B. K. na skutek starań Wydziału Dochodów Niestałych lub też Wydziału Propagandowo-Prasowego, zostały w sprawozdaniu kasowym zaliczone jako subwencje.

Dowodem sprężystego działania Wydziału Dochodów Niestałych jest fakt, że w bieżącym roku budżet roczny został zamknięty nadwyżką.

Zarząd Okręgowy P. B. K. w Krakowie z wielką wdzięcznością podkreśla, że przy organizowaniu wszelkich imprez władze wojskowe udzielały stale jak najdalej idącej pomocy.

SPRAWOZDANIA KÓŁ

1. KOŁO W BIELSKU

Skład członków Zarządu:

Dr Mieczysław Anczakowski	— prezes				
Pułk. Józef Giza	— wiceprezes				
Zygmunt Possart	— sekretarz				
Dyr. Jan Kuchejda	— skarbnik				
Insp. szkolny dr Oskar Schmidt	— kierow. Wydz. Oświatow.				
Insp. szkolny Stanisław Opielowski	— członek	„	„		
Instruktor o. p. Piotr Przybylik	— „	„	„		
Por. Stanisław Pędziwiatr	— „	„	„		
Por. Marian Twardy	— „	„	„		
Inż. Wolfgang Josephy	— kierow. Wych. Doch. Niest.				
Kazimierz Krzyżanowski	— członek	„	„	„	
Maria Krachowa	— „	„	„	„	
Halina Przetocka	— „	„	„	„	
Kpt. Stanisław Krach	— „	„	„	„	
Prof. Zygmunt Lubertowicz	— „	„	„	„	
Rotm. Łomnicki	— delegat wojsk.				
Chor. Szaliński	— „	„			

Koło prowadziło 4 kursy początkowych szkół żołnierskich oraz 2 świetlice. Zorganizowało kurs spółdzielczy dla żołnierzy i podoficerów (36 słuchaczy, 60 godzin wykładowych); 2 kursy rolnicze, z których jeden, przeznaczony dla żołnierzy pochodzą-

cych z Huculszczyzny, obejmował 35 godzin wykładów przy udziale 40 słuchaczy.

W zakresie pracy świetlicowej przeprowadzono w obydwu świetlicach 78 pogadanek z zakresu nauki obywatelskiej oraz zagadnień gospodarczo - społecznych. Urządzono 10 uroczystych wieczornic oraz 3 wycieczki. Dzięki skupieniu w Zarządzie przedstawicieli różnych dziedzin życia gospodarczego i kulturalnego i rozbudowaniu Wydziału Dochodów Niestałych, Koło posiada korzystne warunki materialne. Z drugiej strony Koło natrafiło na początku byłego okresu pracy na trudność znalezienia odpowiednich kierowniczek świetlic, co tłumaczy się wyczerpaniem kadr bezrobotnych nauczycieli.

2. KOŁO W BOCHNI

Skład członków Zarządu

Pułk. s. s. Stanisław Sławikowski	—	prezes
Stanisława Siewińska	—	wiceprezes
Wacław Samulik	—	sekretarz
Czesław Zachara	—	skarbnik
Helena Dobrowolska	—	członek Zarzadu
Józefa Krupowa	—	„ „
Janina Ziemiańska	—	„ „
Michał Urbański	—	„ „
Walerian Hans	—	„ „
Józef Słonczyński	—	„ „
Marian Wroniewicz	—	„ „
Roman Hubczenko	—	„ „
Rtm. Aleksander Koralewski	—	delegat wojsk.

Koło prowadziło 2 kursy początkowych szkół żołnierskich oraz świetlicę. W świetlicy pracują zespoły: czytelniczy, samokształceniowy, teatralny, muzyczny, zdobniczy, prac ręcznych oraz chór. Systematycznie co niedzielę wygłaszane są pogadanki w peł-

nych cyklach z zakresu rolnictwa, spółdzielczości, higieny oraz wiadomości o Polsce współczesnej.

Na każdą uroczystość państwową jak również z okazji uroczystości wojskowych urządzano wieczornice - przedstawienia, po których odbywały się zabawy taneczne. Zorganizowano kurs spółdzielczy oraz 4 wycieczki: do Krakowa, 2 do Wiśnicza i do kopalni soli w Bochni.

W gimnazjum żeńskim pracuje Koło P. B. K., liczące 40 osób, które bierze czynny udział w imprezach i uroczystościach urządzanych przez żołnierski zespół teatralny. Wiele trudu włożył Zarząd w sprawę zapewnienia wystarczających środków materialnych dla prowadzenia akcji oświatowej. Przede wszystkim dołożono starań w celu zwiększenia ilości członków, co udało się w znacznej mierze, gdyż liczba członków ze 160 wzrosła do 280 w roku bieżącym.

Prowadzono skutecznie propagandę wśród miejscowego społeczeństwa w różnych formach, a jedną z ciekawszych było zorganizowanie wystawy prac żołnierskich oraz udział społeczeństwa w imprezach świetlicowych. W werbowaniu członków, poza wspomnianą propagandą, duże znaczenie miał fakt, że prezes i wydelegowani członkowie Zarządu osobiście zjednywali nowych członków. — Sekcja P. B. K. w Wiśniczu wpłaca składki członkowskie do Koła, względnie pokrywa wydatki na urządzenie świetlicy dla poborowych.

Organizacja Sekcji P. B. K. w Niepołomicach jest w toku.

3. KOŁO W CIESZYNIE

Skład członków Zarządu:

Insp. szk. Maria Baranowska — prezes
Irena Warzybokowa — wiceprezes
Janina Stonawska — wiceprezes
Zofia Nartowska — sekretarz
Andrzej Szwed — skarbnik

Helena Jamrozkowa	— kierow. Wydz. Oświatowego
Stefania Michejdowa	— „ „ Dochodów Niestał.
Adam Romankiewicz	— „ „ Organiz.-Prawnego
Prof. Kulisiewicz	— „ „ Propag.-Prasow.
Jan Szuster	— członek Zarządu
Zofia Bystrzycka	— „ „
Anna Golachowska	— „ „
Maria Zagórowa	— „ „
Prof. Tadeusz Muszyński	— „ „
Jan Łukaszczyk	— delegat wojsk.

Na terenie Koła rozwijają działalność Wydziały: Oświatowy, Prop.-Prasowy, Gospodarczy i Organizacyjno-Prawny.

Koło prowadziło 4 kursy początkowej szkoły żołnierskiej i 1 świetlicę. Praca oświatowa rozwija się bardzo pomyślnie, co przypisać w dużej mierze należy zespołowi oświatowców w Zarządzie Koła, jak również żywemu współdziałaniu dowództwa pułku z P. B. K. Z uwagi na silną frekwencję (100—200 osób) praca w świetlicy wymaga nie tylko dużego wysiłku, ale wiele inicjatywy. W lokalu świetlicowym urządzane są różne kąciki poświęcone pewnym zagadnieniom i formom pracy, gdzie gromadzą się żołnierze zależnie od zainteresowań. Poza zajęciami z większą ilością żołnierzy, prowadzone są zespoły: dobrego czytania książki, teatralny, samokształceniowy, chóru i pracy ręcznej. Zespół dobrego czytania (24 osoby) opracował nowele Konopnickiej i Sienkiewicza. Zespół samokształceniowy pracował 4 miesiące, zbierając się 2 razy w tygodniu. Zasadniczo praca w zespołach natrafia na duże trudności powodowane również małą systematycznością uczęszczania żołnierzy do świetlicy. W okresie sprawozdawczym wygłoszono 65 pogadanek na tematy okolicznościowe, przyrodnicze, krajoznawcze i prawnicze. Zorganizowano 28 wieczornic. Przeprowadzono kurs rolniczo-spółdzielczy, który trwał od 7 lutego do 12 marca (69 uczestników). Zarząd Koła podjął starania zorganizowania Sekcji P. B. K. w Skoczowie i w Goleszowie, a także

organizacji Kółek młodzieżowych. W zakresie propagandy należy podkreślić zorganizowanie wystawy prac świetlicowych na rynku w namiocie wojskowym.

4. KOŁO W DĘBICY

Skład członków Zarządu:

Eugenia Miskiewicz — prezes
Stanisław Kowalczyk — wiceprezes
Stefania Klusowa — sekretarka
Janina Kemmerowa — skarbniczka
Maria Kosakowska — członek Zarządu
Zofia Zielińska — " "
Józef Bocheński — " "
Maria Kosiarka — " "
Stanisława Orłowska — " "
Henryk Kemmer — " "
Ks. Dec — " "
Rotm. Mieczysław Chwaliński — delegat wojsk.

Koło prowadziło 2 kursy początkowej szkoły żołnierskiej i świetlicę. Żywy udział w pracach świetlicowych bierze Zarząd, którego członkowie mają stale dyżury, jak również członkinie ze Zw. Strzeleckiego, a także Koło młodzieży P. B. K. (35 członków) przy państwowym gimnazjum w Dębicy. Poza tym młodzież popularyzuje ideę P. B. K. na łamach szkolnej gazetki. Frekwencja dzienna w świetlicy wynosi około 150 żołnierzy. W świetlicy pracowały: zespół teatralny i chór. Przeprowadzono 24 pogadanki, ujęte w cykle, z zakresu życia gospodarczego Polski, higieny i rolnictwa. Zorganizowano 7 uroczystości z okazji rocznic państwowych. Duże zainteresowanie budziło głośne czytanie wzgl. inscenizowanie wyjątków utworów i recytacje. Korzystną propagandą książki były wywieszane na ścianie ilustrowane recenzje książek.

Koło zorganizowało Sekcję w Mielcu pod przewodnictwem dyrektorki gimnazjum kupieckiego, p. Stawińskiej.

5. KOŁO W GORLICACH

Skład członków Zarządu:

Inż. Henryk Węgrzyn — prezes
Zofia Stormke — wiceprezes
Zofia Smarzewska — sekretarka
Adam Kuczała — skarbnik
Inż. Henryk Marczak — członek Zarządu
Prof. Maurycy Blech — „ „
Por. Tadeusz Chęciński — „ „
Kpt. Ignacy Stachowiak — „ „
Mgr Władysław Piątkowski — „ „

Koło P. B. K. w Gorlicach pracuje w wyjątkowych warunkach. Nie mając w swojej siedzibie garnizonu wojskowego i tym samym możności bezpośredniego zetknięcia się z żołnierzem, prowadzi przede wszystkim działalność propagandową, krzewiąc wśród społeczeństwa ideę P. B. K. i przekazując fundusze uzyskane z organizowanych imprez na cele związane z oświatą żołnierza według wskazówek dowództwa najbliższego garnizonu, z którym Zarząd Koła ściśle współpracuje.

Koło liczy obecnie 155 członków.

Zorganizowano 2 koncerty orkiestry wojskowej, z których jeden poprzedził odczyt o celach i zadaniach P. B. K., akademię z okazji „Dnia Żołnierza“ oraz 2 publiczne zabawy. Przeprowadzono zbiórkę książek i czasopism dla świetlicy żołnierskiej, która przyniosła około 200 dzieł, oraz zbiórkę używanych znaczków pocztowych.

Urządzono „Święcone“ dla oddziału wojskowego, przebywającego czasowo w powiecie oraz „Pożegnanie“ przy wymarszu tegoż oddziału, przy czym Zarząd wręczył na ręce dowódcy subwencję na rzecz świetlicy żołnierskiej oddziału. Koło zasiliło również swoimi funduszami Komitet opieki nad poborowymi.

Duża ruchliwość i energiczna sprawność Sekcji P. B. K. w Gorlicach została specjalnie wyróżniona. Na podstawie przychylnego

wniosku Zarządu Okręgu w Krakowie Sekcja została uznana samodzielnym Kołem, współpracującym nadal z najbliższym garnizonem wojskowym.

6. KOŁO W KŁAJU

Skład członków Zarządu:

Władysław Wójtowicz — prezes
Celina Cholewkowa — wiceprezes
Karolina Osikowa — sekretarka
Genowefa Szewczyk — zast. sekretarki
Jan Gądor — skarbnik
Franciszka Marosz — zast. skarbnika
Kpt. Mikołaj Pietrasz — delegat wojsk.

Praca P. B. K. w Kłaju zarówno ze względu na warunki lokalne (wieś, koszary w dużej odległości od osiedla), jak również na wewnętrzną służbę żołnierzy jest niezmiernie ważną. Aczkolwiek Koło walczy z dużymi trudnościami zdobycia podstaw finansowych, jednak praca w tym roku pod każdym względem znacznie się rozwinęła. Przede wszystkim dwukrotnie wzrosła ilość członków, a organizowane imprezy przyniosły pewien dochód, dzięki czemu Koło może choć w części opłacać pracowników. Zakupiono gry do świetlicy. Koło zorganizowało 5 wycieczek do Krakowa, co należy uważać za bardzo duży sukces oświatowy. W świetlicy pracuje zespół teatralny, który przygotował 4 wieczornice. Dużym powodzeniem cieszą się zabawy żołnierskie, na które uczęszcza miejscowa ludność, dzięki czemu nawiązuje się współżycie wojska z tamtejszym społeczeństwem.

7. KOŁO W KRAKOWIE

Na terenie początkowych szkół żołnierskich organizowano nauczanie w zespołach połączonych stopni I A i I B.

Duże różnice w poziomach umysłowych uczniów już w zakresie jednego stopnia pogłębiły się bardzo i postawiły przed uczącymi oraz przed Wydziałem Oświatowym nowy problem orga-

nizacyjno-metodyczny. Na 19 kursach początkowej szkoły żołnierskiej było 12 kursów o zespołach łączonych. W związku z powyższym zorganizowano szereg konferencyj dla nauczycieli, na których omówiono trudności metodyczne i organizacyjne, zaobserwowane w czasie wizytacji przewodniczącego Wydziału Oświatowego i instruktorki oświatowej oraz kwestie podniesione przez samych nauczycieli.

W pracy czytelniczej poza akcją w celu zwiększenia ilości czytelników wiele wysiłków włożono w pogłębienie umiejętności czytania i korzystania z książki. Praca w zespołach czytelniczych i samokształceniowych rozwija się zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym. Z pewną systematycznością pracowało 14 zespołów czytelniczych, 9 samokształceniowych, 15 teatralnych, 13 chórów. Przeprowadzono 54 wycieczek, 225 pogadanek w krótkich cyklach, zorganizowano 75 uroczystych obchodów. W bieżącym roku 8 świetlic prowadziło zespoły artystyczne, które poza pięknymi pracami w formie malowanych zakładek do książek, portmonetek, teczek i albumów, obrazów itp. rozbudzały zamiłowania artystyczne.

Chóry żołnierskie, prowadzone przez specjalnego nauczyciela, stanęły na wysokim poziomie, czego dowodem był udział w festiwalu sztuki na Wawelu.

Zespoły teatralne przygotowały imprezy widowiskowe na wieczornice, a jako nowość wprawadzono produkcje zespołu teatralnego w świetlicach innych formacyj.

Zespoły ping-pongowe i szachowe, poza rozgrywkami we własnej świetlicy, przeprowadzały rozgrywki z innymi świetlicami, co korzystnie wpływało na wyrobienie towarzyskie zespołu oraz wytwarzało patriotyzm własnej świetlicy, sprzyjający rozwojowi pracy.

Z inicjatywy Komendanta Garnizonu zorganizowano w Domu Żołnierza zespół teatralny złożony z żołnierzy zgłoszonych ochotniczo z poszczególnych formacyj oraz uczestniczek żeńskich organizacyj społecznych na terenie Krakowa, pod fachową opieką kierownika.

W dwóch formacjach prowadzono kursy rolnicze, w których praca oparta była na wykładach i praktycznych zajęciach doświadczalnych.

Dzięki połączonym wysiłkom Wydziałów, a zwłaszcza Propagandowo-Prasowego, zorganizowano uroczyste otwarcie Tygodnia P. B. K. z podniesieniem sztandaru, przemówieniami przez megafony, z występami orkiestr i chórów oraz iluminacją miasta.

Urządzono „Wieczór Wspomnień Wojennych", na który złożyły się odczyty trzech generałów, a przez redaktorów I. K. C. „Żywy Dziennik" z propagandą P. B. K.

W ciągu Tygodnia były rozwieszone olbrzymie transparenty na głównych ulicach miasta. Zorganizowano pochód propagandowy na otwarcie Tygodnia z transparentami, chórem, orkiestrą i żywymi obrazami na wozach. Zorganizowano do świetlic żołnierskich 3 wycieczki kupców, rękodzielników, instruktorów i Pocztowego Przysposobienia Wojsk.

Energicznie prowadzona jest akcja propagandowa P. B. K. na terenie szkół powszechnych, słabiej na terenie szkół średnich.

8. KOŁO W NOWYM SĄCZU

Skład członków Zarządu:

Insp. szk. Adam Stefaniak	— prezes
Emilia Witowska	— wiceprezes
Mjr. Wojciech Korsak	— wiceprezes
Marian Wieczorek	— sekretarz
Ks. mjr. Jakub Stec	— skarbnik
Bolesław Redlich	— członek Zarządu
Mgr Mieczysław Jarosz	— „ „
Mgr Józef Krupa	— „ „
Mgr Franciszek Ćwikowski	— „ „
Dr Franciszek Maciak	— „ „
Adam Scheuer	— „ „
Franciszka Białkowska	— „ „
Ppor. Jan Rzońca	— delegat wojsk.

Praca Zarządu Koła ogniskuje się w trzech Wydziałach: Oświatowym, Propagandowo-Prasowym i Dochodów Niestałych. Koło prowadziło 4 kursy początkowej szkoły żołnierskiej oraz świetlicę. Zorganizowano kurs spółdzielczo-handlowy, w którym wzięło udział 30 słuchaczy. W świetlicy przeprowadzono 15 pogadanek ujętych w cykle zagadnień z zakresu reformy rolnej, znaczenia oświaty dla postępu gospodarczego wsi, życia gospodarczego Polski, wychowania dziecka oraz znaczenia oświaty pozaszkolnej. Urządzono wycieczki do miejscowych warsztatów kolejowych oraz dalszą do Katowic — Krakowa — Warszawy — Gdyni.

W zakresie propagandy urządzono zebranie-koncert z odpowiednimi pogadankami propagandowymi. Poza tym Koło zamieszcza komunikaty, sprawozdania, odezwy bezpłatnie w miejscowym organie „Głos Podhala".

W dalszym ciągu wysiłki Koła nad zdobyciem funduszów w celu wybudowania Domu Żołnierza są wspierane przez Koło P. B. K. w Gorlicach.

9. KOŁO W TARNOWIE

Skład członków Zarządu:

Insp. szk. Franciszek Tomaszkiewicz	—	prezes
Płk Stefan Leukos-Kowalski	—	wiceprezes
Mieczysław Szymański	—	sekretarz
Dr Eugeniusz Geisler	—	skarbnik
Janina Tomaszkiewiczowa	—	kierow. wydz. oświat.
Zofia Ujejska	—	członek Zarządu
Dyr. Władysław Worek	—	„ „
Stanisław Wodziński	—	„ „
Por. Marian Szopiński	—	„ „
Prof. Kazimierz Mundała	—	„ „
Płk Stanisław Kwapniewski	—	delegat wojsk.

Praca oświatowa obejmowała akcję świetlicową w 6 świetlicach, początkowego nauczania na 5 kursach; bibliotekarstwo i 2 kursy specjalne: społeczno-rolniczy oraz nauki obywatelskiej dla podoficerów. Ilość książek w bibliotekach powiększyła się o 300 tomów uzyskanych ze zbiórki wśród społeczeństwa tarnowskiego. W zakresie prac kulturalno-artystycznych zorganizowano chór żołnierski oraz Kółko dramatyczne, które urządziły kilka widowisk międzyświetlicowych. Skutecznie prowadzona jest propaganda. Wynikiem jej jest uchwała Kongregacji Kupieckiej zradiofonizowania wszystkich świetlic w koszarach. Nadto Zarządowi Koła udało się doprowadzić do skutku utworzenie Sekcji w Brzesku i w Niedomicach na terenie Państwowej Wytwórni prochu (24 osoby). Wyjątkowy sukses przyniosła zbiórka pieniężna w Tarnowie i okolicy, która dała ponad 1 700 złotych. Wysiłki Zarządu ilustruje nienotowana w dotychczasowej pracy suma rocznego przychodu 7 184 złote.

10. KOŁO W WADOWICACH

Skład członków Zarządu:

Władysław Bernhard — prezes
Bronisław Maciołowski — wiceprezes
Helena Adamczak — sekretarka
Maria Sękarowa — skarbniczka
Jan Gębicki — przew. Wydz. Oświat.
Bronisława Raimanowa — członek Zarządu
Janina Kunzowa — „ „
Marta Klęczarowa — „ „
Por. Jan Dąbrowski — delegat wojsk.

Praca w Kole prowadzona była w zakresie początkowej szkoły żołnierskiej na 2 kursach oraz w 2 świetlicach. Na zakończenie szkoły żołnierskiej odbyła się 2-dniowa wycieczka do Krakowa.

W świetlicach, poza fachowymi kierowniczkami, bierze czynny udział młodzież szkolna i organizacyj Przysposobienia Wojskowego przygotowując uroczystości i wieczornice dla żołnierzy.

Na powitanie żołnierzy powracających z ćwiczeń, zorganizowano odpowiednie imprezy.

Zarząd Koła współpracuje z Rodziną Wojskową, Organizacją Przysposobienia Wojskowego i Okręgowym Towarzystwem Rolniczym.

Usiłowania zorganizowania Sekcji P. B. K. nie przyniosły na razie pozytywnego rezultatu. Tak samo nie dały dodatnich wyników próby zorganizowania Kółek Szkolnych.

Przeprowadzono kurs rolniczy, w związku z którym odbyło się szereg wycieczek do gospodarstw wzorowo prowadzonych.

ZESTAWIENIE STATYSTYCZNE

Nauczanie

KOŁO	Początkowe szkoły żołnierskie		Kursy specjalne		Nauczyciele
	zespołów	słuchaczy	zespołów	słuchaczy	
Kraków	19	564	3	67	13
Bielsko	4	80	3	99	3
Bochnia	2	41	1	23	1
Cieszyn	4	124	3	99	4
Dębica	2	49	—	—	2
Kłaj.	4	82	—	—	2
Nowy Sącz . .	4	106	1	26	4
Tarnów	5	143	2	222	5
Wadowice . . .	2	90	1	35	2
Razem . . .	46	1 279	14	571	36

ZESTAWIENIE STATYSTYCZNE

Świetlice

L. p.	KOŁO	Ilość świetlic	Ilość czynnych zespołów				Wycieczki	Obchody	Pogadanki	Frekwencja w 1 świetlicy dzienna przeciętna	Pracownicy
			czytelniczych	samokształcących	teatru i chórów muzycznych	zdobniczo-introligatorskich					
1.	Kraków . .	19	9	9	31	10	54	75	225	90	17
2.	Bielsko . .	2	3	—	3	1	4	14	78	75	2
3.	Bochnia . .	1	1	1	3	2	4	16	30	80	1
4.	Cieszyn . .	1	1	1	1	2	1	25	65	90	1
5.	Dębica. . .	1	1	—	2	—	—	7	24	150	1
6.	Kłaj	1	1	—	2	1	5	7	35	60	1
7.	Nowy Sącz .	1	1	—	2	—	2	2	15	55	1
8.	Tarnów . .	6	5	1	9	10	—	42	39	95	6
9.	Wadowice .	2	—	1	3	—	2	8	32	100	2
10.	Gorlice . .	w siedzibie Koła nie ma wojska									
	Razem . .	34	22	13	56	26	72	196	543	795	32

LICZBA CZŁONKÓW W POSZCZEGÓLNYCH KOŁACH

L. p.	K O Ł O	Liczba członków
1.	Bielsko	108
2.	Bochnia	243
3.	Cieszyn	151
4.	Dębica	55
5.	Gorlice	155
6.	Kłaj	22
7.	Kraków	425
8.	Nowy Sącz	143
9.	Tarnów	147
10.	Wadowice	51
	Razem	1 500

PROTOKÓŁ

Z BADANIA KSIĄG I ZAMKNIĘCIA RACHUNKOWEGO OKRĘGU KRAKOWSKIEGO POSKIEGO BIAŁEGO KRZYŻA

w dniu 30-go września 1938 r. — za rok sprawozdawezy 1937/38 t. j. od 1-go lipca 1937 r. do 30-go czerwca 1938 r.

Skontrolowaliśmy przedłożone nam do rewizji księgi i dokumenty rachunkowe prowadzone przez skarbnika Zarządu Okręgowego Polskiego Białego Krzyża w Krakowie i stwierdziliśmy, że całość rachunkowości prowadzona jest w sposób fachowy, ujmujący jasno i przejrzyście wszystkie przejawy życia gospodarczego Okręgu.

Różnica między majątkiem początkowym (438·30 zł) a majątkiem końcowym (3 991·40 zł) wykazuje przyrost w roku sprawozdawczym o 3 553·10 zł, co dowodzi żywej działalności Zarządu na tym odcinku, zwłaszcza, że zamierzone wydatki zostały w 94% wykonane.

Różnica między preliminarzem budżetowym, a jego wykonaniem wykazuje w ogólnej sumie oszczędności po stronie rozchodów, a nadwyżki po stronie przychodów.

Stwierdziliśmy zgodność wszystkich pozycji ksiąg z odnośnymi dokumentami i nabraliśmy przekonania nie tylko o rzetelności zamknięcia rachunkowego ale i o sumiennej z dużą ofiarnośeią prowadzonej pracy skarbnika Zarządu.

Wobec powyższego składamy wniosek na udzielenie absolutorium Zarządowi Okręgowemu za miniony okres oraz o wyrażenie uznania skarbnikowi Zarządu P. Dyr. Inż. Polaczek-Korneckiemu za jego pracę.

W Krakowie, dnia 30 września 1938 r.

Komisja Rewizyjna:

Inż. Rolle Karol *Mjr. Kowalski Marian*

Sprawozdanie rachunkowe Kół i Okręgu P. B. K. w Krakowie

DOCHODY za czas od 1 lipca 1937 do 30 czerwca 1938 r.

TREŚĆ	Ogółem Okręg i Koła	Koło i Okręg Kraków	Koło Bielsko	Koło Bochnia	Koło Cieszyn	Koło Dębica	Koło Gorlice	Koło Kłaj	Koło Nowy Sącz	Koło Tarnów	Koło Wadowice
Dochody stałe:											
Składki członków:											
osób wojskowych	11 097·47	2 852·78	3 712·50	1 167·94	809·90	260·50	710·85	79·—	403·—	800·—	301·—
osób cywilnych											
Dochody niestałe:											
Ofiary	4 193·81	3 821·25	—	111·56	102·—	5·—	125·—	2·—	—	27·—	—
Tydzień P. B. K.	26 031·04	10 380·43	5 096·76	350·11	827·99	363·29	1 445·66	29·30	945·68	1 768·70	579·83
Imprezy i zbiórki				334·95	460·12			242·40	561·77	2 483·21	160·84
Inne	3 382·02	580·70	826·12	161·71	30·—	21·59	2·—	—	485·15	1 137·50	137·25
Subwencje:											
Wojsko:											
D. O. K.	750·—	750·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dowódcy garnizonów	1 050·—	—	—	100·—	300·—	—	—	350·—	—	300·—	—
Dowódcy oddziałów	1 483·84	1 033·84	—	—	—	450·—	—	—	—	—	—
Różne wojskowe	200·—	—	—	—	—	—	—	—	—	200·—	—
Inne:											
Samorządy	1 418·20	—	100·—	—	250·—	510·—	80·—	—	228·20	200·—	50·—
Różne	200·—	200·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ogółem dochody budżetowe	49 806·38	19 619·—	9 735.38	2 226·27	2 780·01	1 610·38	2 363·51	702·70	2 623·80	6 916·41	1 228·92
Inne wpływy:											
Subwencje od Zarządu Naczelnego	2 300·—	2 100·—	—	—	150·—	—	—	—	—	50·—	—
Subwencje od Okręgu	630·—	—	—	—	30·—	—	—	100·—	—	200·—	300·—
Pożyczki uzyskane	62·32	62·32	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pożyczki spłacone	100·—	—	—	100·—	—	—	—	—	—	—	—
Pozostałość gotówki z dnia 30 czerwca 1937	6 276·77	1 025·27	4 302·—	76·94	357·01	471·87	—	0·81	—	23·68	19·19
Ogółem	59 175·47	22 806·59	14 037·38	2 403·21	3 317·02	2 082·25	2 363·51	803·51	2 623·80	7 190·09	1 548·11

Sprawozdanie rachunkowe Kół i Okręgu P. B. K. w Krakowie

WYDATKI za czas od 1 lipca 1937 do 30 czerwca 1938 r.

TREŚĆ	Ogółem Okręg i Koła	Koło i Okręg Kraków	Koło Bielsko	Koło Bochnia	Koło Cieszyn	Koło Dębica	Koło Gorlice	Koło Kłaj	Koło Nowy Sącz	Koło Tarnów	Koło Wadowice
Wydatki oświatowe:											
Pensje pracowników administracyjnych i instruktorów	2 200·—	2 200·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ nauczycieli	7 139·33	2 847·23	1 060·10	250·—	587·50	352·50	—	496·—	522·—	718·—	306·—
„ kierowniczek świetlic	10 098·05	4 782·—	1 200·—	708·—	1 000·—	225·—	—	159·—	360·—	1 434·05	230·—
„ bibliotekarek	135·30	—	—	—	—	135·30	—	—	—	—	
„ pracowników oświatowych angażowanych dorywczo	462·70	386·50	76·20	—	—	—	—	—	—	—	—
Świadczenia socjalne pracowników oświatowych	2 125·01	1 049·85	121·32	109·40	203·73	197·58	—	—	—	392·31	50·82
Pomoce szkolne	110·80	36·—	74·80	—	—	—	—	—	—	—	—
Wydatki na świetlice	1 475·32	104·70	482·25	240·53	80·—	—	60·—	—	398·—	—	109·84
Zakup książek	21·20	—	—	—	21·20	—	—	—	—	—	—
Prenumerata pism	636·52	184·67	—	—	120·13	—	—	—	4·50	302·80	24·42
Oprawa książek	534·67	—	518·67	16·—	—	—	—	—	—	—	—
Zakup sprzętu, druków itp.	105·98	—	—	—	94·42	—	—	—	—	—	11·56
Kursy	516·65	132·95	160·50	—	—	40·40	—	—	20·—	82·60	80·20
Wycieczki	1 351·72	65·70	946·85	89·72	9·—	—	—	27·40	50·—	—	163·05
Urządzenia świetlic	2 153·34	—	—	—	49·57	—	2 039·91	—	14·80	49·06	—
Różne	90·05	90·05	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wydatki propagandowe:											
W tygodniu P. B. K.	2 279·46	1 185·84	427·60	—	28·20	4·30	—	16·81	50·40	123·50	19·98
Inne			23·—	—	42·55	203·50	—	—	9·50	144·28	—
Wydatki administracyjne:											
Pensje pracowników biurowych	760·—	760·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lokal	17·—	—	—	—	—	—	—	—	17·—	—	—
Światło	82·07	82·07	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Opał	162·10	162·10	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Telefony	474·61	466·71	—	—	—	—	—	—	—	—	7·90
Porto	687·78	335·85	197·75	32·57	30·20	7·86	3·15	4·—	19·10	53·05	4·25
Materiały biurowe	260·16	189·07	—	—	29·99	—	4·40	—	36·70	—	—
Druki i sprawozdania	156·—	134·50	—	—	—	—	—	—	16·50	—	5·—
Wyjazdy i lustracje Kół	457·39	364·14	—	—	60·20	—	—	—	33·05	—	—
Różne	119·55	119·55	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wydatki różne:											
Koszty inkasa składek	407·10	—	10·—	49·76	118·40	24·—	9·30	—	36·09	129·45	30·10
Wydatki w związku z urządzeniami imprez	5 627·68	1 643·65	—	288·91	236·03	—	138·51	84·96	56·30	2 466·50	112·82
Odsetki i amortyzacja	28·50	—	—	—	—	—	28·50	—	—	—	—
Różne	672·19	212·77	202·50	—	79·20	—	—	—	177·72	—	—
Ogółem wydatki budżetowe	40 748·23	17 535·90	5 501·54	1 784·89	2 790·32	1 190·44	2 283·77	788·17	1 821·66	5 895·60	1 155·94
Inne wydatki:											
Subwencje Okręgu dla Kół	630·—	630·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spłacone pożyczki	1 101·71	586·97	—	356·84	—	—	—	—	157·90	—	—
Udzielone pożyczki	100·—	—	—	100·—	—	—	—	—	—	—	—
Zakup inwentarza różnego	97·46	—	—	4·—	93·46	—	—	—	—	—	—
Pozostałość gotówki na 1-go lipca 1938 r.	16 498·07	4 053·72	8 535·84	157·48	433·24	891·81	79·74	15·34	644·24	1 294·49	392·17
Ogółem	59 175·47	22 806·59	14 037·38	2 403·21	3 317·02	2 082·25	2 363·51	803·51	2 623·80	7 190·09	1 548·11